

Monitorizarea mass-media în campania electorală

Raport nr. 4
16 ianuarie – 04 martie 2005

Proiect realizat cu suportul financiar al Ambasadei SUA, al Ambasadei Britanice, al Fundației Eurasia, din mijloacele acordate de Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (SIDA/ASDI).

Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția finanțatorilor.



British Embassy
Chisinau



Monitorizarea mass-media în campania electorală

Raportul nr 4, 16 ianuarie - 04 martie 2005

Proiectul de monitorizare a reflectării campaniei electorale parlamentare de către mass-media din Republica Moldova are drept scop informarea opiniei publice referitor la comportamentul presei și sesizarea comunității internaționale asupra cazurilor de abuz împotriva libertății presei în procesul electoral.

Proiectul este realizat, în cadrul “Coaliției 2005”, de către Centrul Independent de Jurnalism, Centrul de Analiză și Investigații Sociologice, Politologice și Psihologice CIVIS, Asociația Presei Independente și organizația internațională Campania Globală pentru Libertatea de Exprimare “Articolul 19”.

Concluzii generale

Presa electronică

Reflectarea campaniei electorale de către posturile radio și TV din RM a fost marcată de partizanat în favoarea partidului de guvernământ și discreditare a partidelor de opoziție.

Posturile publice cu acoperire națională – *Moldova 1* și *Radio Moldova*, precum și postul public regional Teleradio Găgăuzia au promovat, prin politica lor editorială, interesele electorale ale PCRM, difuzând preponderent știri cu conținut pozitiv/laudativ și evitând notele critice la adresa guvernării. În schimb opoziția, a fost defavorizată în mod tendențios prin emisiunile de știri cu conținut negativ și chiar defăimător în multe cazuri. O situație similară se atestă la majoritatea posturilor TV private, inclusiv cele cu acoperire națională – *NIT* și *Pervii kanal*.

De menționat că *Radio Moldova* a reflectat campania electorală de o manieră mai echilibrată în comparație cu postul de televiziune *Moldova 1*.

Știrile defavorabile concurenților electorali difuzate de posturile publice municipale *Antena C* și *Euro TV*, precum și de postul privat *Vocea Basarabiei* (care și-a reluat emisiunile în ultimile trei săptămâni ale campaniei electorale) au vizat de cele mai multe ori partidul de guvernământ. De remarcat că nici unul din aceste posturi nu acopreă întregul teritoriu al RM.

De asemenea, limitarea de către CEC a timpului dedicat dezbaterilor electorale, precum și permiterea acestora “numai după expirarea termenului prevăzut de Codul electoral pentru înregistrarea concurenților electorali” vine în contradicție cu scopul unei informări cât mai obiective și mai depline a alegătorilor privitor la ofertele electorale ale partidelor de opoziție. Suplimentarea timpului pentru dezbateri s-a făcut cu multă întârziere.

Posturile radio și tv care au favorizat partidul de guvernământ au discriminat partidele de opoziție și ca surse de informație cu caracter electoral, acordând preferință președintelui, miniștrilor și altor oficialități guvernamentale.

Presa scrisă

Presa de stat s-a manifestat ca agent electoral al partidului de guvernământ, ignorând sau prezentând doar în context negativ principalele partide și blocuri electorale de opoziție.

În majoritatea cazurilor, presa privată a dat preferință partidelor de opoziție sau nu și-a manifestat simpatia pentru nici unul dintre concurenți.

În perioada apropiată zilei alegerilor, s-a înregistrat o radicalizare bruscă a discursului electoral cu utilizarea unui limbaj incisiv, violent, a unor procedee mediatice agresive, murdare, sfidându-se astfel limitele bunului simț (de ex. filmul „Oprîți extremismul” difuzat de *Moldova 1*, ș.a.).

Rezultatele monitorizării

TV

Știri favorabile concurenților electorali

Partidul de guvernământ a fost favorizat în mod evident de către 7 posturi TV, din cele 12 monitorizate, inclusiv postul public național Moldova 1 și postul public regional TV Găgăuzia.

Toate cele trei posturi cu acoperire națională au difuzat știri cu conținut sau context pozitiv privind actuala guvernare.

Doar la un singur post tv – Euro TV Chișinău numărul de știri favorabile PCRM (11 știri) a fost mai redus în raport cu alți doi concurenți electorali – BMD (33 știri) și PSDM (18 știri), dar mai mare comparativ cu Uniunea Centristă (10 știri), PPCD (9 știri), PȚCD (4 știri) ș.a. Comparativ cu 33 de știri ce favorizează BMD, difuzate de Euro TV, numărul știrilor difuzate în favoarea PCRM e mult mai mare – 149 la Moldova 1, 202 la NIT, 44 la Pervii kanal, 49 la Euro TV, 98 la TV 21, 86 la TV Găgăuzia. (diagrama 1-1.1)

Diagrama 1. Concurenți electorali favorizați în știrile TV

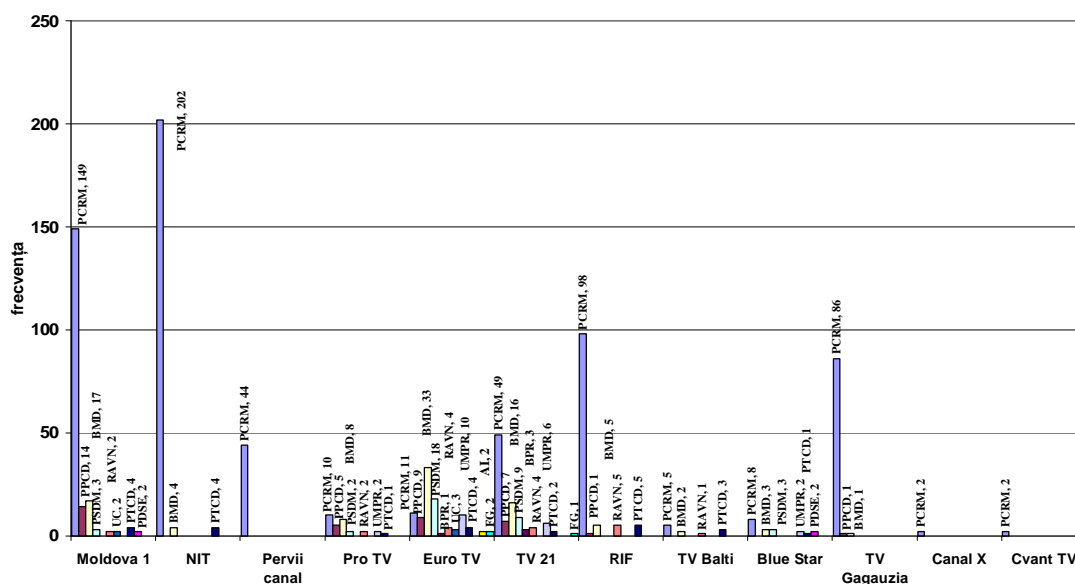
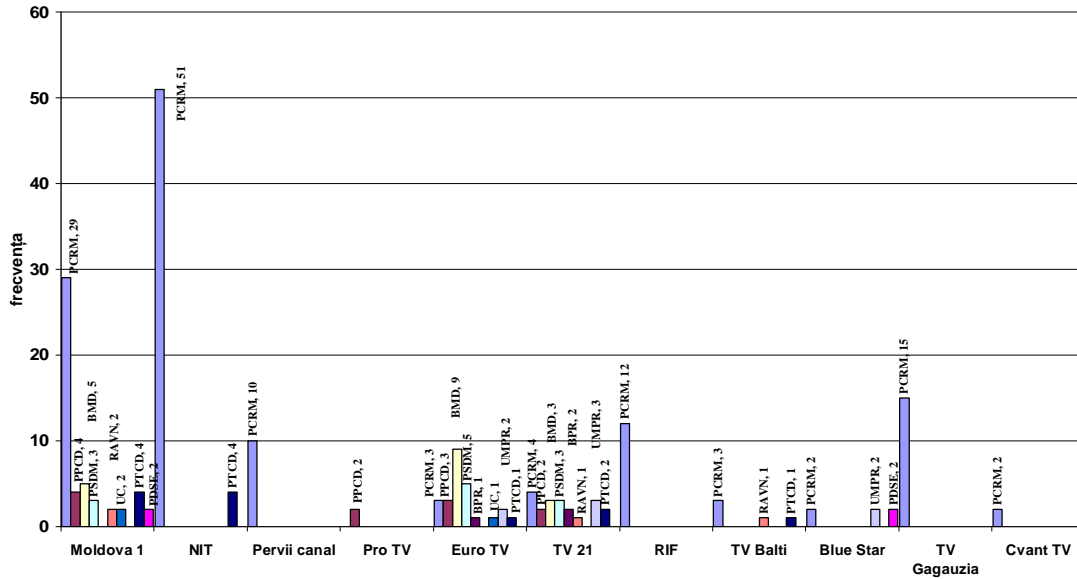


Diagrama 1.1 Concurenți electorali favorizați în știrile TV
25.02 - 4.03



Știri defavorabile concurenților electorali

În general, numărul știrilor defavorabile candidaților electorali e mai mic comparativ cu numărul știrilor favorabile difuzate de majoritatea posturilor supuse monitorizării.

Ținta majorității știrilor negative la posturile publice Moldova 1 și TV Găgăuzia a fost BMD, iar la Euro TV – PCR.M. Posturile cu acoperire națională au defavorizat partidele de opoziție.

Printre acestea sunt posturile publice - *TV Moldova 1*, *TV Găgăuzia* și posturile private - *NIT*, *TV 21*.

De remarcat că *Euro TV Chișinău* - singurul post TV care favorizează partidele de opoziție, în special BMD, acoperă doar circa 1/3 din teritoriul RM. (diagramele 2-2.1)

Diagrama 2. Concurenți electorali defavorizați în știrile TV

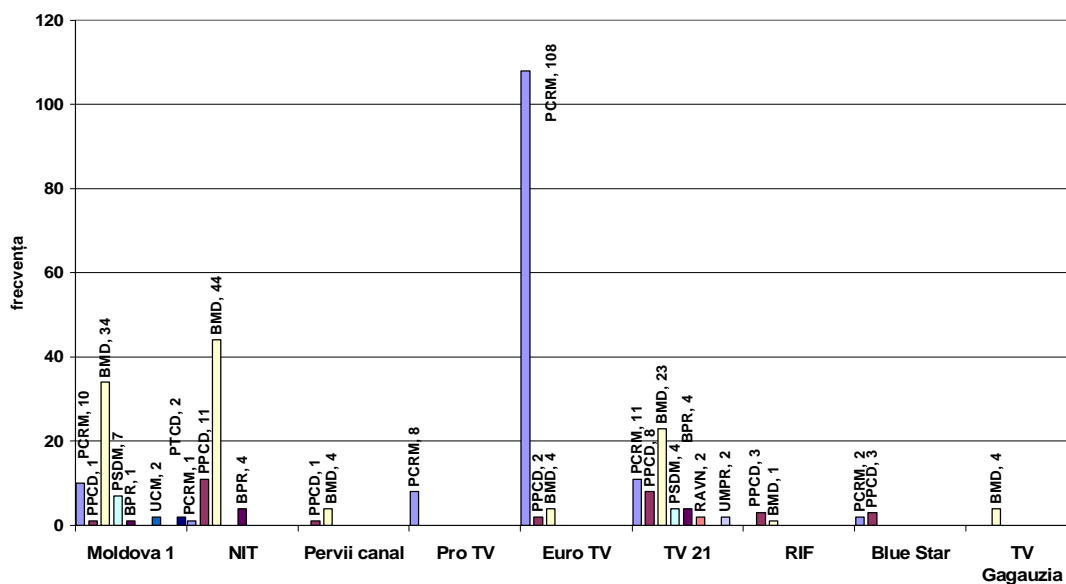
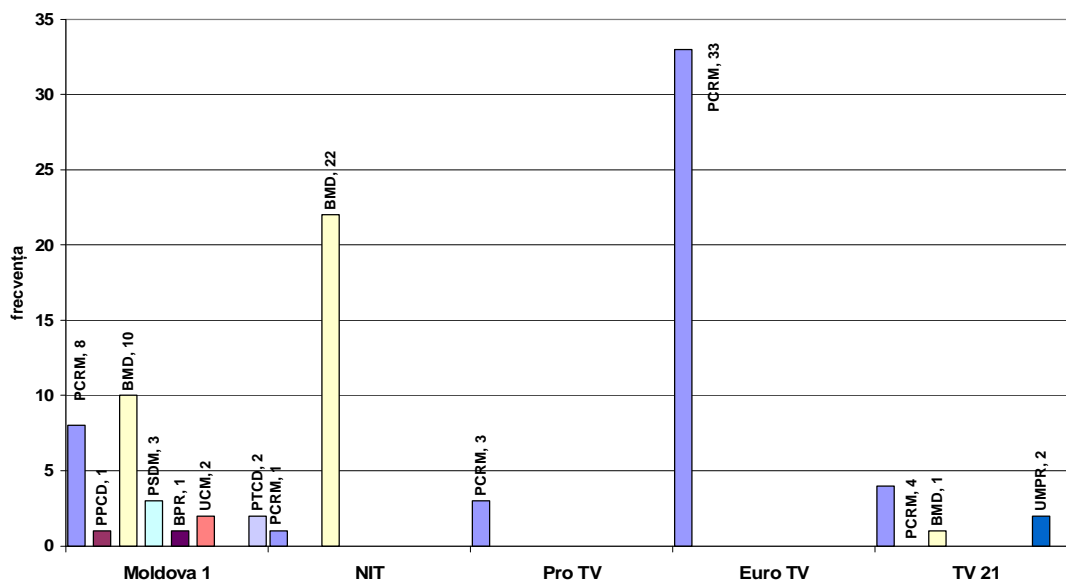


Diagrama 2.1 Concurenți electorali defavorizați în știrile TV
25.02 - 4.03



Sursele utilizate în știrile cu caracter electoral

Cele mai utilizate surse în știrile cu caracter electoral difuzate de postul public *Moldova 1* au fost președintele, miniștrii și oficialitățile guvernamentale. Aceeași situație e și în cazul postului privat cu acoperire națională *NIT*.

Euro TV se remarcă prin referințe în știrile cu caracter electoral la majoritatea concurenților electorali – 20,1% din cazuri, comparativ cu 6,3% la *Moldova 1* și 2,7% la *NIT*.

Tabelul 2. Tipul surselor utilizate în cadrul buletinelor de știri - frecvența

	PCRM	BMD	PPCD	PSDM	BPR	RAVN	PRES	MIN	GUV	APL	EXP	CET	CEC	SO	MED
Moldova 1	16	27	10	5		6	153	69	53	31	68	107	143	10	72
NIT	38	17	11				184	131	65	26	35	293	105	4	104
Pervii canal	7	2	3				23	30	22	1	14	9	31	3	13
Pro TV	14	27	19	3	2	4	11	26	18	3	30	45	67	2	15
Euro TV	29	67	21	28	5	5	8	2	13	66	64	130	88	3	87
TVC 21	8	22	6	9	3	4	18	20	25	6	24	3	28	4	6
RIF	4	8	4			5	13	71	40		33		34	8	
TV Balti										6			1		
Blue Star – TV6		9	6	4	3	3		1		2	2	31	15		17
TV Gagauzia	5						4	11	9	100	5	7	50	2	33
Canal X													1		7

	JUD	SOC	DIP	SIN	CCA	POL	BUS	BIS	PTCD	PDSE	UCM	UMP _R	TT	FG	AB
Moldova 1	10	69	111	8	7	20	3	4	3	10	3				
NIT	6	71	132	8	6	10	16	9	6						
Pervii canal		13	37	2	5										
Pro TV	3	50	37			5	3		2			2	2		
Euro TV	32	44	47		4	20	3		6	2	7	12	3	4	1
TVC 21	7	27	27	4	2	2	6		2			6	1	1	
RIF	4	23	36	5			2		5						
TV Balti	3														
Blue Star	2	34	3						4			2			
TV Gagauzia		11	9		3										
Canal X			2												

PRES – președinte

MIN – miniștri

GUV – oficialități din guvern

APL – administrația publică locală

DIP – diplomați, oficialități străine

EXP – experți

BUS – oameni de afaceri

BIS - Biserica

POL – Poliția/armata

CET - cetățeni

MED – mass-media

JUD – judecători, avocați

CEC – Comisia Electorală Centrală

SOC – societatea civilă, ONG-uri

SIN - sindicate

CCA- Cons.Coord. al Audioviz.

TRANS - Transnistria

Radio

Concurenții electorali favorizați în știrile radio

Partidul de guvernământ a fost favorizat de către majoritatea posturilor radio sususe monitorizării, inclusiv posturile publice *Radio Moldova* (cu 82,3% din totalul de știri favorabile concurenților electorali, difuzate de acest post) și *Radio Găgăuzia* (98,2%). (diagramele 1-1.1)

Postul municipal *Antena C* a difuzat știri în favoarea mai multor concurenți electorali – BMD - 35,3% din numărul total de știri favorabile vreunui concurent electoral, PCRM – 20,7%, PSDM – 13,8%, PPCD – 15,0%, ș.a.(diagramele 1-1.1).

Dintre posturile private, o politică similară a reflectării campaniei electorale se atestă la *Vocea Basarabiei*.

Diagrama 1. Concurenți electorali favorizați în știrile radio - frecvența

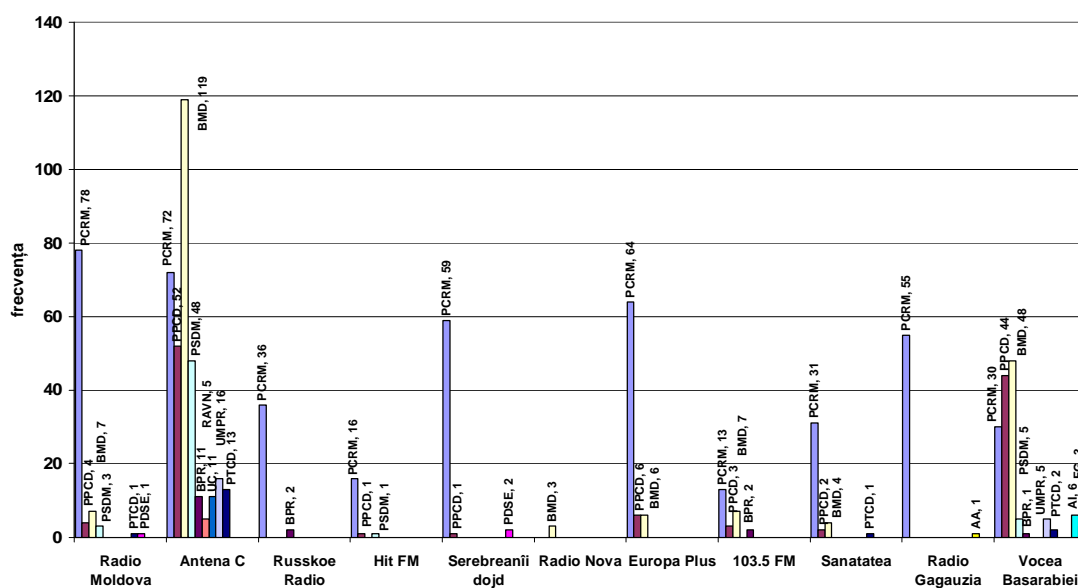
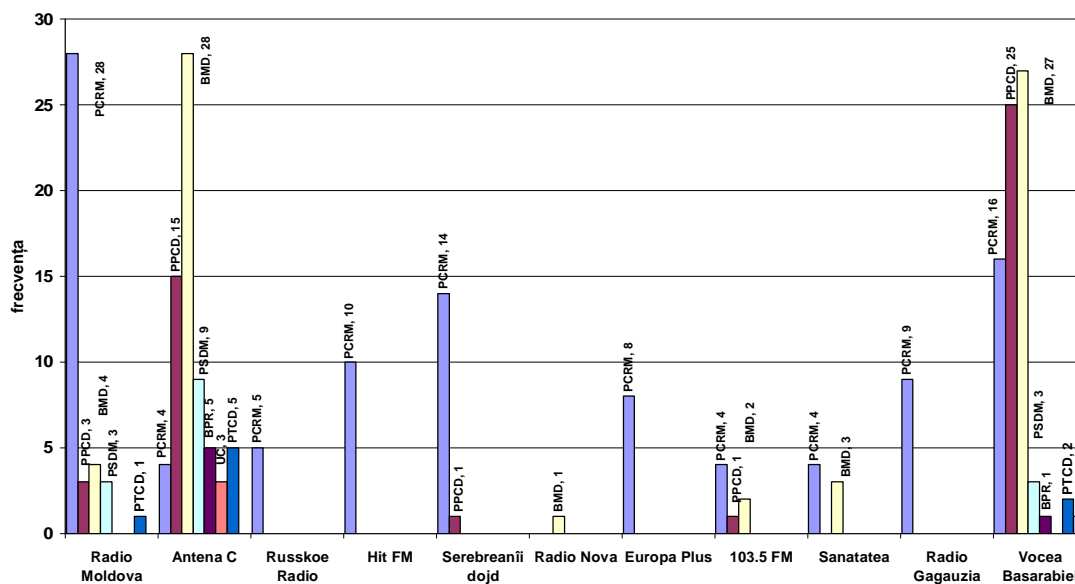


Diagrama 1.1 Concurenți electorali favorizați în știrile radio - frecvența
25.02 - 4.03



Concurenții electorali defavorizați în știrile radio

Comparativ cu numărul de știri favorabile concurenților electorali, numărul de știri defavorabile este mai redus. De la începutul perioadei de monitorizare, posturile supuse monitorizării au difuzat 903 5 știri favorabile și 406 defavorabile concurenților electorali.

Radio Moldova a defavorizat opoziția, iar *Radio Găgăuzia* nu a difuzat știri cu caracter negativ.

PCRIM a fost vizat în majoritatea știrilor cu conținut și/sau context defavorabil difuzate de *Antena C*, *Vocea Basarabiei* și, într-o măsură mai mică, *Sănătatea*.

Posturile private *Russkoe Radio*, *Europa Plus*, *Hit FM* n-au difuzat știri care să defavorize vreun concurent electoral. (diagramele 2-2.1)

Diagrama 2. Concurenți electorali defavorizați în știrile radio - frecvența

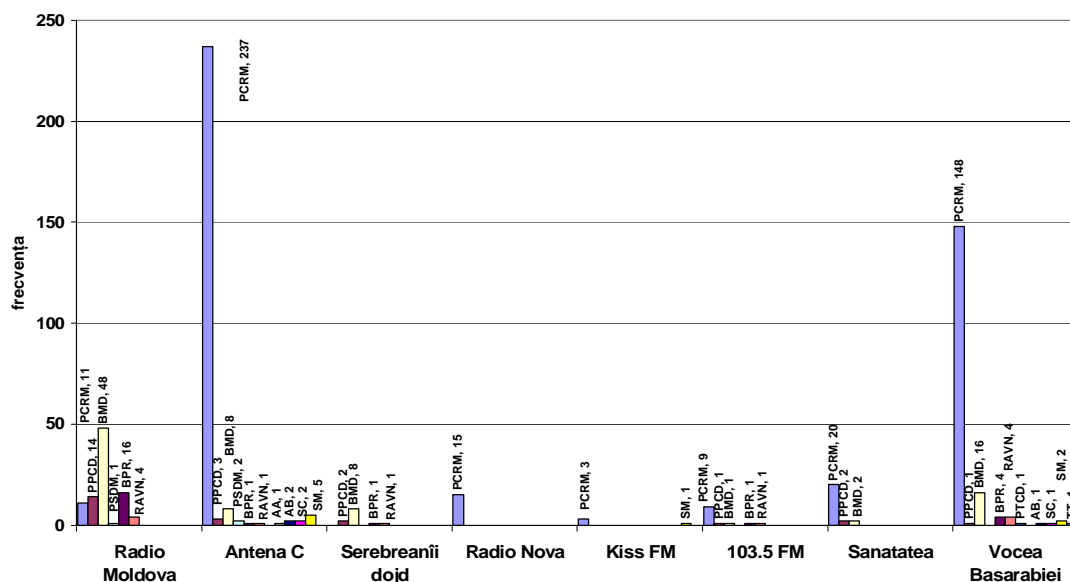
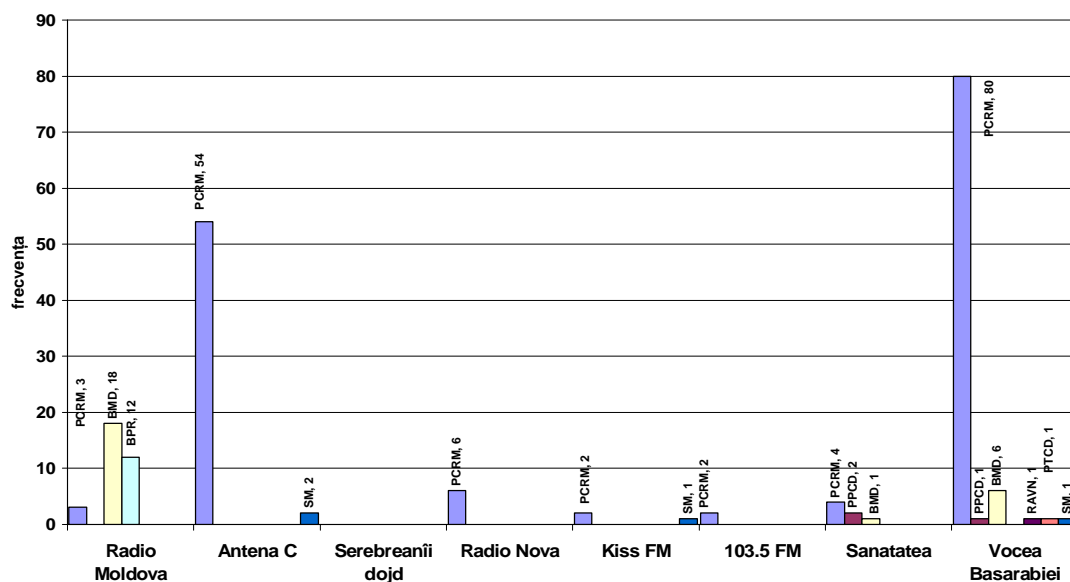


Diagrama 2.1 Concurenți electorali defavorizați în știrile radio - frecvența
25.02 - 4.03



Sursele utilizate

Antena C și Vocea Basarabiei sunt posturile radio cu cele mai multe tipuri de surse utilizate în știrile cu caracter electoral, inclusiv partidele și candidații electorali, societatea civilă. Radio Moldova și Radio Găgăuzia, precum și majoritatea posturilor private au evitat, în știrile lor, referințele la o serie de concurenți electorali. Radio Moldova a recurs la partidele de opoziție ca surse de știri în 4,6 % din cazuri, iar Antena C – 20,1% din cazuri. (tabelul 2)

Tabelul 2. Tipul surselor utilizate în cadrul știrilor cu caracter electoral - frecvența

	PCR M	BMD	PPC D	PSD M	BPR	RAV N	PRE S	MIN	GUV	APL	EXP	CET	CEC	SO	MED	
Radio Moldova	23	39	14	4			71	45	77	72	129	10	395	19	196	
Antena C	154	185	92	70	24	9	58	46	28	80	69	33	292	18	715	
Russkoe Radio	4				2		11	4	3		8		36		88	
Hit FM							2								59	
Serebreanii dojd	33	2	1				41	33	41	2	17	1	77	7	180	
Radio Nova	1	5										1	3		3	
Europa Plus	1						130	62	96	10	8		18	6		
Kiss FM	1	1					1	4	3			1	6			
Blue Star radio (103.5 FM)	2						1		2	3	1		9		115	
Sanatatea		4	4				58	15	10	6	15	3	22	1	161	
Teleradio Gagauzia	4					2	12	25	2	67	7		40		8	
Vocea Basarabiei	18	26	24	6	1	1	29	25	13	9	16	26	38	15	215	
	DIP	SIN	CCA	POL	BUS	PTCD	PDSE	UCM	UMP R	PRM	SM	SC	AI	TT	FG	TRAN
Radio Moldova	224	3	16	10	1	1	6									5
Antena C	204		16	41	9	18	2	12	23		3			5	6	21
Russkoe Radio	1															
Hit FM	1															
Serebreanii dojd	90	5	2	3			1									4
Radio Nova									1							
Europa Plus	77			6	6											
Kiss FM	14										1					
Blue Star radio (103.5 FM)	7			1												
Sanatatea	40		2	3	1									1	1	
Teleradio Gagauzia	10					2										
Vocea Basarabiei	82		4	3		2	1	2	2	1		2	6	4	1	4

PRES – președinte

EXP – experți

CET - cetățeni

SOC – societatea civilă, ONG-uri

MIN – miniștri

BUS – oameni de afaceri

MED – mass-media

SIN - sindicate

GUV – oficialități din guvern

BIS - Biserica

JUD – judecători, avocați

CCA- Cons.Coord. al Audioviz.

APL – administrația publică locală

POL – Poliția/armata

CEC – Comisia Electorală Centrală

TRANS – Transnistria

DIP – diplomați, oficialități străine

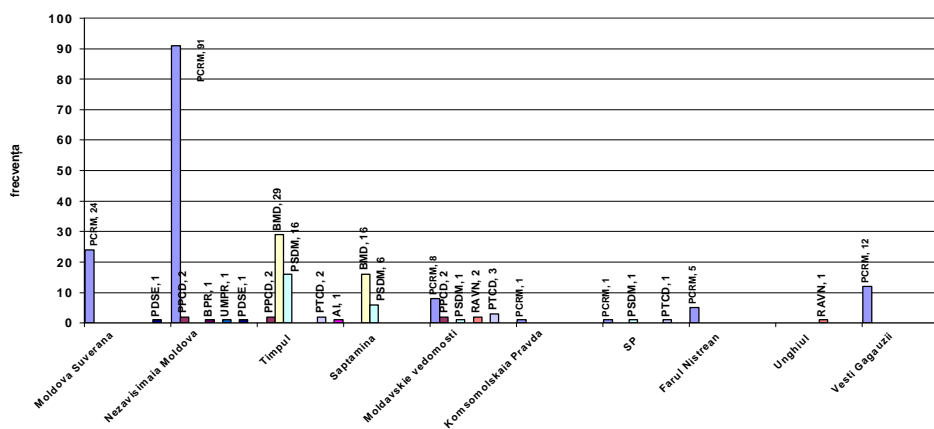
PCRM – Partidul Comuniștilor
PPCD – Partidul Popular Creștin Democrat
BMD – Blocul „Moldova Democrată”
PSDM – Partidul Social Democrat
BPR – Blocul Electoral „Patria-Rodina”
RAVN – Mișcarea „Ravnopravie”
PTCD – Partidul Țărănesc Creștin Democrat
PDSE – Partidul Dreptății Social Economice
UMPR – Uniunea Muncii „Patria-Rodina”
UC – Uniunea Centristă
FG – candidatul independent Feodor Ghelici
AI – Andrei Ivanțoc
TT – Tudor Tătaru
PCM – Partidul Comunist (nou format)
SC – Silvia Chirilov
SM – Ștefan Matei

Presă scrisă

Cel mai mediatizat concurent electoral în perioada 16 ianuarie – 4 martie 2005 în presa scrisă monitorizată a fost partidul de guvernământ. Astfel, PCRM a beneficiat de cel mai mult spațiu de ziar, unde s-a publicat cel mai mare număr de știri cu caracter electoral care au prezentat PCRM în context pozitiv (61,5% din totalul spațiului afectat publicării știrilor electorale și 142 din totalul de 231 știri publicate în presa monitorizată, favorabile tuturor concurenților electorali).

Ziarele publice „Moldova Suverană”, „Nezavisimaia Moldova”, „Vesti Gagauzii” (Comrat) și „Farul Nistean” (Rezina) au prezentat în context pozitiv aproape în exclusivitate partidul de guvernământ, utilizând în calitate de surse de informație doar reprezentanți ai acestui concurent electoral sau oficiali din structuri guvernamentale.

Diagrama 2.1. Concurenți electorali prezenți la știri în context pozitiv



ANEXE:

1. Metodologia
2. Perioada de monitorizare
3. Orarul monitorizării
4. Criteriile de selectare a instituțiilor de presă
5. Mass-media monitorizate

1. Metodologia

Ce monitorizăm?

- Știrile
- Publicitatea (timpii de antenă)
- Timpul de vorbire directă
- Opiniile
- Programele electorale speciale (dezbateri etc.)
- Vox populi
- Materiale de instruire a alegătorilor

Fiecare dintre materialele cu caracter electoral este supus unei evaluări de conținut și de context, pentru a determina dacă sunt favorabile sau defavorabile unui sau altui candidat. Faptul că conținutul și/sau contextul știrii este pozitiv sau negativ nu indică neapărat tendențiozitatea sau partizanatul postului care difuzează știrea. E posibil ca știrea să favorizeze sau să defavorizeze unul dintre candidați și, cu toate acestea, să fie echidistantă și corectă din punct de vedere profesional. Numai dacă va exista tendința, pe o anumită perioadă de timp, ca unul dintre concurenți să fie favorizat sau defavorizat, atunci vom considera că e vorba despre un dezechilibru.

Fiecare material monitorizat este codificat în funcție de tematică și sunt indentificate, codificate și contabilizate sursele acestuia. Preferința pentru anumite surse, pe parcursul unei perioade de timp, de asemenea poate indica un dezechilibru de reflectare în favoarea unui sau altui candidat.

2. Perioada de monitorizare - 6 ianuarie - 6 mai 2005 – cuprinde campania electorală parlamentară, perioada postelectorală, precum și reflectarea campaniei de alegere a noului președinte de către parlament.

3. Orarul monitorizării

TV

Luni-vineri

06:30 – 09:00 și 17:00 – 22:30

Sâmbătă-duminică

06:30 – 22:30

Radio

Luni-duminică

06:00 – 24:00

4. Criteriile de selectare a instituțiilor de presă supuse monitorizării:

- tirajul/ audiența/ impactul
- forma de proprietate (de stat și private)

- limba (română și rusă)
- aria de acoperire (național, local)

5. Mass-media monitorizate:

Presa scrisă

Moldova Suverană, Nezașisimaia Moldova, Timpul de dimineață, Săptămîna, Komsomolskaia Pravda v Moldove, Moldavskie Vedomosti, SP (Bălți), Vesti Gagauzii (Comrat), Unghiul (Ungheni), Farul Nistrean (Rezina)

TV

Moldova 1, NIT, Pervii canal v Moldove, PRO TV, Euro TV Chișinău, TVC 21, RIF TV, TV Bălți, Blue Star (Bălți), TV Găgăuzia, Canal X (Briceni), Cvant TV (Cahul)

Radio

Serebreanîi dojd, Radio Moldova, Antena C, Russkoe Radio, Hit FM, Sănătatea (Edineț), Radio Nova, Europa Plus, Kiss FM, 103.5 (Bălți), Vocea Basarabiei, Radio Găgăuzia